

Kommunala riktlinjer för alkoholservering

Allmänna krav

Som medlem i EU har Sverige förbundit sig att följa bestämmelserna i EG-rätten. Enligt EU:s rättsregler skall kriterier vid tillståndsgivning vara objektiva och icke diskriminerande. De skall innebära en garanti för den tillståndssökandes rättssäkerhet och likabehandling. Tillståndsgivningen skall bygga på i lag angivna grunder. Prövningen baseras på i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Besluten kan överklagas i allmän förvaltningsdomstol. Kriterierna skall vara publicerade och i förväg kända.

Vilka överväganden gör kommunen som tillståndsgivare?

I övervägandet av en ansökan om serveringstillstånd till allmänheten görs tre olika prövningar:

1. Sökandens lämplighet
2. Serveringsställets tjänlighet
3. Alkoholpolitisk prövning

Lämplighetsprövning, Alkohollagen 8 kap § 12: Sökanden skall ha kännedom om alkohollagstiftningen och kunna visa att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Vid tillståndsprövningen skall särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna.

Serveringsställets tjänlighet, Alkohollagen 8 kap § 15: Tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod får meddelas endast om serveringsstället har ett kök för allsidig matlagning och tillhandahåller lagad mat. Serveringsstället skall ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster. Om det finns en drinkbar skall den vara en mindre väsentlig del av serveringsstället, inrättad i nära anslutning till matsal.

Alkoholpolitisk prövning, Alkohollagen 8 kap § 17: Om serveringen befaras medföra olägenheter ur alkoholpolitisk synpunkt, får serveringstillstånd vägras även om kraven i §§ 12-15 är uppfyllda.

Grundförutsättningen för att få tillstånd till alkoholservering bör således vara att ”behörighetskraven” i lagen är uppfyllda samt att inhämtade remissyttranden eller egen samlad erfarenhet inte ger anledning att befara att alkoholpolitiska olägenheter uppstår i samband med restaurangetableringen eller det utökade serveringstillståndet. Som alkoholpolitiska olägenheter klassas:

- De fall där polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- De fall där kommunens miljö- och hälsoskydds nämnd avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskeras att utsättas för bullerstörningar från serveringsstället.
- De fall där kommunen äger kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller angående sökandens lämplighet.

- Kommunen kan också neka serveringstillstånd om serveringsstället ligger i speciellt alkoholkänsliga områden där en etablering medför risk för alkoholpolitiska olägenheter.
- Serveringstillstånd skall inte heller medges till spelklubbar, sexklubbar eller konstaterat drogliberala rörelser eller föreningar.

Halmstads kommun skall eftersträva att tillståndsärenden får en kort handläggningstid. Kommunen skall genom en aktiv tillsyn och fortlöpande överläggningar med andra berörda myndigheter följa upp meddelade serveringstillstånd. En sådan fungerande uppföljning skall borga för att Halmstads city utvecklas till en trivsamt miljö för alla åldrar.

Serveringstider

Alkohollagen, 8 kap § 19, anger en normtid för servering av alkoholdrycker. Om kommunen som tillsynsmyndighet inte beslutar annat får servering av öl påbörjas tidigast kl. 07.00 och servering av andra alkoholdrycker tidigast kl. 11.00. Om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat skall servering av alkoholdrycker avslutas senast kl. 01.00. Serveringsstället skall vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Generellt bör gälla, i enlighet med förarbetena till alkohollagen, att miljö- och hälsoskyddsnämndens och polismyndighetens yttrande skall väga tungt vid bedömningen av serveringstidens längd.

Följande riktlinjer skall gälla:

- *Permanent tillstånd till servering av alkoholdrycker får meddelas* längst till kl 02.00 förutsatt att polismyndigheten tillstyrker ansökan samt att miljö- och hälsoskyddsnämnden inte rekommenderar tidigare stängning på grund av risken för att närboende utsätts för oacceptabla störningar. För att beviljas serveringstid till kl. 02.00 skall serveringsstället vara dokumenterat välskött och inte ha några aktuella anmärkningar eller varningar.
- *Serveringstid fram till längst kl 03.00 kan beviljas ett år i taget.* För förnyelse krävs att tillståndshavaren bedrivit verksamheten under föregående år utan anmärkningar eller varningar.
- Förlängd serveringstid vid speciella och tillfälliga arrangemang prövas från fall till fall.
- För övrigt gäller alkohollagens regler i 8 kap § 19.

Remissinstanser

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i det kommunala arbetet med serveringstillstånd. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner restaurangköken utifrån de livsmedelshygieniska förutsättningarna samt yttrar sig över vilken kapacitet som köket har för

en allsidig matlagning. I yttrandet kan också upplysningar om risken för lukt eller bulerstörningar ingå.

Yttrandet har stor vikt för beslut om serveringstillstånd. I alkohollagen och dess förarbeten sägs uttryckligen att nämndens yttrande skall tillmätas stor betydelse. Detta gäller inte minst skyddet för närboende till restauranger. En allmän förutsättning är enligt miljöbalken att störningar som kan vara skadliga för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfälliga är att betrakta som olägenhet för människors hälsa. Definitionen avser alla former av störningar som kan ha en skadlig inverkan på en människas hälsa.

Polismyndigheten

Polismyndigheten är en obligatorisk remissinstans enligt alkohollagens 7 kap § 14.

Polismyndigheten skall i yttrande redovisa de omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning och därvid särskilt yttra sig om sökandens lämplighet att ansvara för verksamheten. Vid bedömning av ansökan kan verksamhetens inriktning och geografiska läge vara av betydelse för kommunens bedömning avseende risken för alkoholpolitiska olägenheter. Statistik om brott och omhändertagande i området kan bifogas yttrandet.

Är sökanden aktuell eller varit aktuell i polisregister för brott som kan vara av betydelse för bedömning om sökandens lämplighet skall det redovisas.

Skattemyndigheten/kronofogdemyndigheten

Skattemyndigheten och kronofogden svarar för kontroll av sökandens ekonomiska skötsamhet. Den sökande kan själv begära intyg från kronofogden för att visa att han fullgjort sina skyldigheter mot det allmänna. Tillståndsmyndigheten bör dock förenkla prövningen av sökandens lämplighet på så sätt att sökanden åläggs att i möjligaste mån själv införskaffa erforderligt underlag för bedömning av ansökan. Den sökande skall på begäran inhämta en personnummerutredning från PRV som visar vilka bolag den sökande är eller har varit aktiv i. Skattemyndigheten hjälper kommunen att kontrollera finansieringsplanen och kalkylen för den planerade verksamheten.

Brandmyndigheten

En lokal där serveringsverksamhet skall bedrivas skall vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt. Vid behov remitteras ansökan till brandmyndigheten för kontroll av detta.

Tillsyn

I alkohollagens 9 kap § 1 slås fast att Statens Folkhälsoinstitut utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen och har rätt att meddela allmänna råd till vägledning för lagens tillämpning. Länsstyrelsen utövar tillsyn över kommunerna och skall biträda dessa med råd och stöd i deras verksamhet.

Den omedelbara tillsynen av restaurangerna utövas av kommunen och polismyndigheten, vilka också har tillsynsansvar över servering av och detaljhandel med öl klass II. Den löpande tillsynen ankommer i första hand på kommunen.

Inre och yttre tillsyn

Tillsynen kan indelas i så kallad inre och yttre tillsyn. Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter, främst i frågor av ekonomisk art, men även rapporter angående tillståndshavarens vandel. Till den inre tillsynen räknas också en fortlöpande övervakning av restaurangers marknadsföring i annonser och dyikt.

Den yttre tillsynen innebär kontroll av att restaurangernas alkoholserving sker i enlighet med givna tillstånd och inte bryter mot gällande lag eller föreskrifter. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen samt kontroll av att servering till minderåriga inte bedrivs eller servering till berusade personer är viktiga delar av den yttre tillsynen.

Förebyggande tillsyn

En annan viktig del av tillsynen är det förebyggande arbetet i form av information till och medverkan i utbildningsinsatser för restaurangägare och personal. Det kan bestå i framställande av informationsmaterial och genomförande av informationsmöten med tillståndshavare, personal, vakter och detaljhandeln som målgrupp. Syftet är att ge råd och vägledning för att förebygga problem samt för att tillståndshavare aldrig skall kunna åberopa okunskap om vad som gäller på alkoholhandelsområdet.

Indragning av tillstånd m m

I alkohollagens 9 kap §§ 17-18 regleras påföljder och återkallelse av serveringstillstånd. En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepande överträdelser en varning, om denna inte uppfyller kraven för serveringstillstånd. Vidare får en kommun återkalla ett tillstånd om tillståndet inte längre utnyttjas, om det förekommit brottslig verksamhet på eller i anslutning av serveringstället eller om tillståndshavaren brutit mot alkohollagen på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd.

Kommunens organisation

Kommunfullmäktige i Halmstad har den 31 augusti 1995, § 109, beslutat att socialnämnden skall fullgöra kommunens skyldigheter enligt alkohollagen. Socialnämnden har att pröva och utforma lämplig delegationsordning vad gäller olika beslut som fattas enligt denna lag. Ansvar för att leda och samordna kommunens uppgifter enligt alkohollagen åvilar socialförvaltningens jurist.

Till kontrollörer i tillsynsarbetet rekryteras härför lämpliga personer inom socialförvaltningen. Personalens kompetens skall säkras genom internutbildning. Det är i detta sammanhang också viktigt att andra myndigheter lär ut av sina erfarenheter. Det ankommer på socialnämnden att tillse att fungerande samrådsgrupper mellan berörda myndigheter och kommande nämnder fungerar väl. Kontrollörerna skall kunna legitimera sig. Av säkerhetsskäl skall kontrollörerna inte uppträda ensamma. Inspektionerna skall normalt dokumenteras skriftligt. Anmärkningar skall snarast tas upp och diskuteras med tillståndshavaren.

Avgifter och taxor

Kommunfullmäktige har den 28 maj 1998 § 69 till socialnämnden delegerat rätten att fastställa avgifter för tillstånd och tillsyn. Avgifterna är satta utifrån självkostnadsprincipen, vilket innebär att tillstånds- och tillsynsverksamheten finansieras av de som innehar serveringstillstånd. För att klara av en hög ambition vad avser tillsynsarbetet och till en rimlig kostnad är det viktigt att andra myndigheters resurser får tas i anspråk.

Kommunala riktlinjer för tillfällig servering till allmänheten

Följande riktlinjer skall gälla:

- Alkoholserveringen skall ingå i något evenemang, som i sig är seriöst. Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrotts- eller arrangemang som riktar sig främst till *personer under 20 år*.
- Sökanden skall ha beviljats markupplåtelse.
- Miljöförvaltningens krav på livsmedelhantering skall vara uppfyllda.
- Mat skall kunna tillhandahållas.
- Serveringen skall bedrivas i en avgränsad serveringsyta, med tillfredsställande antal sittplatser och med acceptabla avgränsningar.
- Servering av alkoholdrycker bör avslutas senast kl. 24.00.
- Betyggande tillsyn över serveringen måste garanteras.
- Servering av spritdrycker bör ej medges.
- De personer som skall ansvara för serveringen skall vara lämpliga för uppgiften. I de flesta fall är detta liktydigt med att de är innehavare av serveringstillstånd.
- Samråd skall ske med polismyndigheten innan tillstånd meddelas.

Kommunala riktlinjer för tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap

Tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap skall kunna meddelas utan större dröjsmål. Vid handläggningen skall särskilt beaktas att tillstånd ej meddelas till verksamhet som enligt ordningslagen skall betraktas som offentlig (se ordningslagen 2 kap § 3 1993:1617).

- Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse, såsom i en förening eller annan sammanslutning, utöver ifrågasvarande tillställning med alkoholservering.
- Lagad mat skall kunna tillhandahållas.
- Förening eller stiftelse som söker tillstånd skall ha en tillfredsställande organisation. Den skall vidare ha ett namn som kan särskiljas från andra och ha antagit stadgar och styrelse.
- Sökande som tilldelats organisationsnummer av skattemyndigheten skall redovisa detta.

- Protokoll som visar styrelsens sammansättning och vem som är firmatecknare eller som tecknar föreningen skall redovisas.
- Föreningen skall visa att den bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller, utifrån ansökningshandlingarna, kan bedömas bli bestående.
- Tillfälliga tillstånd kan meddelas företag för servering vid personalfester och dylikt.
- Ansökan om tillfälligt tillstånd för slutet sällskap skall inges senast 10 dagar innan tillställningen skall äga rum.
- Servering utfärdas maximalt vid 12 tillfällen till en sökande per år, med undantag av yrkesmässig verksamhet.

I undantagsfall kan servering ske utan att tillstånd krävs. Detta avser när serveringen anordnas

1. utan vinstintresse

2. i andra lokaler än där det bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker

3. vid ett enstaka tillfälle för vissa i förväg bestämda personer, samt

4. utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna.

Observera att samtliga villkor skall vara uppfyllda för att servering skall få ske utan tillstånd.

Kommunala riktlinjer för alkoholserving på uteserveringar

I ordningslagen finns regler om uteserveringar. Alkoholserving i uteservering regleras inte särskilt i alkohollagen utan samma regler som vid bedrivande av alkoholserving i övrigt gäller även för uteservering.

I övrigt gäller följande:

- För att bedriva uteservering på allmän platsmark krävs polismyndighetens tillstånd.
- Byggnadsnämnden kontrollerar serveringens utformning.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden kontrollerar risken för störningar gentemot närboende.